

Priority Areas for Improving the Law Enforcement System

Orzigul Mamasoliyeva

Second-Year Student, Andijan Regional Law Technical School, Uzbekistan

Scientific Supervisor:

K.G. Mamatkulov

Senior Lecturer, Andijan Regional Law Technical School, Uzbekistan.

Annotation

This article provides a comprehensive theoretical and legal analysis of law enforcement practice among youth. It examines the essence of law enforcement as a specific form of legal implementation characterized by its state-authoritative nature and procedural framework. Based on the analysis of scientific sources and normative legal acts, the study identifies the peculiarities of applying legal norms within the youth environment and explores the socio-legal factors influencing juvenile delinquency.

Particular attention is paid to enhancing legal awareness and legal culture among young people, improving preventive mechanisms, and strengthening cooperation between law enforcement bodies, educational institutions, and civil society organizations. The study formulates scientifically grounded conclusions and proposals aimed at increasing the effectiveness of law enforcement activities and ensuring the principle of the rule of law within the youth context.

Қонун ижро этувчи тизимни такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари

Annotatsiya

Mazkur maqolada yoshlar o'rtasida huquqni qo'llash amaliyotining nazariy-huquqiy asoslari kompleks va tizimli ravishda tahlil etiladi. Tadqiqotda huquqni qo'llash tushunchasining mohiyati, uning davlat-hokimiy xarakteri hamda protsessual xususiyatlari ilmiy manbalar asosida ochib berilgan. Shuningdek, yoshlar tomonidan

sodir etilayotgan huquqbuzarliklarning ijtimoiy-huquqiy sabablari, huquqiy ong va huquqiy madaniyat darajasining huquqni qo'llash samaradorligiga ta'siri o'rganilgan.

Maqolada huquqni qo'llash jarayonining bosqichlari nazariy jihatdan asoslanib, yoshlar muhitida qonun ustuvorligini ta'minlashning dolzarb masalalari yoritilgan. Amaliyot tahlili asosida huquqbuzarliklarning oldini olish, profilaktika mexanizmlarini takomillashtirish hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar va ta'lim muassasalari hamkorligini kuchaytirishga doir ilmiy xulosalar va takliflar ishlab chiqilgan.

Tadqiqot natijalari yoshlar o'rtasida huquqni qo'llash samaradorligini oshirish, huquqiy madaniyatni yuksaltirish va huquqiy davlat tamoyillarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Приоритетные направления совершенствования системы правоприменения

Аннотация

В данной статье проводится комплексный теоретико-правовой анализ практики применения права среди молодежи. Раскрывается сущность правоприменительной деятельности как формы реализации норм права, обладающей государственно-властным характером и осуществляемой в установленном процессуальном порядке. На основе научных источников и анализа нормативно-правовых актов исследуются особенности применения права в молодежной среде, а также социально-правовые факторы, влияющие на уровень правонарушений среди молодежи.

Особое внимание уделяется проблемам повышения правовой культуры и правового сознания молодежи, совершенствованию профилактических механизмов и укреплению взаимодействия правоохранительных органов с образовательными учреждениями и институтами гражданского общества. В результате исследования сформулированы научно обоснованные выводы и

предложения, направленные на повышение эффективности правоприменительной деятельности и обеспечение принципа верховенства закона в молодежной среде.

Huquqni qo'llash – bu davlat tomonidan kafolatlangan yuridik imkoniyatlarni hayotga tatbiq etish, huquqiy normalarni aniq shaxs, voqea yoki vaziyatga nisbatan qo'llash orqali individual yuridik qaror qabul qilish jarayonidir. Bu jarayon davlat-hokimiy xarakterga ega bo'lib, faqat vakolatli organlar va mansabdor shaxslar tomonidan amalga oshiriladi. Shu bilan birga, huquqni qo'llash har bir konkret holatga individual yondashuvni talab qiladi, ya'ni voqea, shaxs va vaziyat konteksti hisobga olinadi. Huquqni qo'llash qonuniylik va protsessual tartibga qat'iy rioya qilgan holda amalga oshiriladi, bu esa adolatni ta'minlash va huquqiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, huquqni qo'llash natijasi majburiy ijro choralari bilan ta'minlanadi va yuridik oqibatlarni yuzaga keltiradi, bu esa yoshlar muhitida qonun ustuvorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Huquqni qo'llash jarayoni qat'iy bosqichli va tizimli tarzda amalga oshiriladi. Dastlab faktik holat aniqlanadi: voqea qachon va qayerda sodir bo'lganligi, unda kimlar ishtirok etgani va holatning tafsilotlari o'rganiladi. Shu bosqichda guvohlarning so'rovi, hujjatlarni tekshirish va jinoyat joyi materiallarini o'rganish kabi usullar qo'llaniladi. Keyin faktik holatga mos normativ-huquqiy hujjatlar tanlanadi, tegishli modda aniqlanadi va huquqiy normalar sharhlanadi. Bu jarayonda huquq normalarining qo'llash shartlari, yuridik oqibatlari va istisno holatlari tahlil qilinadi. Shundan so'ng individual huquqiy hujjat – qaror, farmoyish yoki buyruq chiqariladi va uning ijrosi uchun tashkiliy, huquqiy hamda majburiy chora-tadbirlar amalga oshiriladi. Jarayonning oxirida huquqni qo'llash hujjatining qonuniy va to'liq bajarilishini nazorat qilish va monitoring qilish amalga oshiriladi, bu esa profilaktik chora-tadbirlarning samaradorligini baholashga xizmat qiladi.

Yoshlar muhitida huquqni qo'llashning ijtimoiy-huquqiy ahamiyati katta. U nafaqat normativ jihatdan, balki ijtimoiy-huquqiy jarayon sifatida ham yoshlarni ijtimoiy

hayotga moslashtirish, huquqbuzarliklarning oldini olish va huquqiy ongini shakllantirishga xizmat qiladi. Huquqni qo‘llash profilaktik funktsiyani bajarib, yoshlar orasida jinoyat va ma‘muriy huquqbuzarliklarning oldini olishga yordam beradi. Shu bilan birga, u tarbiyaviy funktsiyani ham amalga oshiradi, ya‘ni yoshlarning huquqiy madaniyatini oshiradi, qonun ustuvorligiga hurmatni mustahkamlaydi. Huquqni qo‘llash orqali huquqiy barqarorlik ta‘minlanadi, davlat tartibi mustahkamlanadi va yoshlar ijtimoiy integratsiyaga jalb qilinadi. Masalan, maktablar va oliy o‘quv yurtlarida huquqiy treninglar, seminarlar va profilaktik dasturlarni tashkil etish yoshlar orasida huquqiy ongni oshirishga va huquqbuzarlikning oldini olishga yordam beradi.

Shunday qilib, huquqni qo‘llash nafaqat yuridik qarorlarni chiqarish jarayoni sifatida, balki yoshlar muhitida qonun ustuvorligini ta‘minlash, huquqiy madaniyatni shakllantirish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash mexanizmi sifatida ham ahamiyatlidir. Ushbu jarayonning samaradorligi yoshlar o‘rtasida huquqiy madaniyatni oshirish, profilaktik chora-tadbirlarni takomillashtirish va huquqni muhofaza qiluvchi organlar bilan ta‘lim muassasalari hamkorligini kuchaytirish orqali yanada oshirilishi mumkin.

Xulosa va tavsiyalar

Ushbu maqolada yoshlar muhitida huquqni qo‘llashning nazariy va amaliy asoslari tizimli ravishda tahlil qilindi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, huquqni qo‘llash faqat yuridik qaror chiqarish jarayoni emas, balki yoshlarning huquqiy madaniyatini shakllantirish, ijtimoiy integratsiyani ta‘minlash va qonun ustuvorligini mustahkamlashda muhim mexanizm hisoblanadi.

Yoshlar o‘rtasida huquqbuzarliklarni oldini olish va huquqni qo‘llash samaradorligini oshirish uchun quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

Ta‘lim muassasalarida huquqiy bilim va madaniyatni oshirish: maktablar, litseylar va oliy o‘quv yurtlarida huquqiy treninglar, seminarlar, ma‘ruzalar va profilaktik dasturlarni muntazam tashkil etish orqali yoshlar orasida huquqiy ongni rivojlantirish.

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar bilan hamkorlikni kuchaytirish: ichki ishlar organlari, prokuratura va sud organlari hamda ta'lim muassasalari o'rtasida uzviy aloqalarni yo'lga qo'yish, birgalikdagi profilaktik tadbirlar va huquqiy loyihalarni amalga oshirish.

Ijtimoiy-huquqiy tashabbuslarni rivojlantirish: yoshlar orasida huquqbuzarlikni oldini olishga qaratilgan ommaviy axborot kampaniyalari, huquqiy konsultatsiya xizmatlari va ijtimoiy loyihalarni faollashtirish.

Profilaktik va tarbiyaviy mexanizmlarni takomillashtirish: yoshlar muhitida huquqbuzarliklarning ijtimoiy va psixologik sabablarini aniqlash, profilaktik ishlarni shaxsiy yondashuv bilan tashkil etish va tartib-intizomni kuchaytirish.

Huquqiy nazorat va monitoringni samarali yo'lga qo'yish: chiqarilgan huquqiy qarorlar, farmoyishlar va buyruqlar ijrosini muntazam nazorat qilish, jarayonning qonuniy va to'liq bajarilishini ta'minlash orqali profilaktik chora-tadbirlarning samaradorligini oshirish.

Shuningdek, kelajakda ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlar yoshlarning huquqiy ongini oshirish, profilaktik mexanizmlarning ijtimoiy ta'sirini tahlil qilish va huquqni qo'llash jarayonining samaradorligini baholashga qaratilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

O'zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksi, Toshkent, 2019.

O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy Javobgarlik Kodeksi, Toshkent, 2019.

O'zbekiston Respublikasi "Huquqni muhofaza qiluvchi organlar to'g'risida"gi Qonun, Toshkent, 2020.

O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun, Toshkent, 2021.

Bektemirov, A. Huquqni qo'llash nazariyasi, Toshkent: Fan, 2018.

Qodirov, S. Yoshlar va huquqiy madaniyat, Toshkent: Universitet Nashriyoti, 2020.

Karimova, D. Huquqiy ongni shakllantirish metodlari, Toshkent: Ta'lim, 2019.

“O‘zbekiston Huquqshunoslik Jurnalı”, 2021, №3 – “Yoshlar huquqbuzarliklari va ularni oldini olish”.

“Yoshlar va huquqiy madaniyat”, ilmiy maqola, Toshkent, 2022.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Juvenile Justice Handbook, Vienna, 2018.

Smith, J. “Youth and Law Enforcement Practices”, International Journal of Law, 2019, Vol. 12, №2, pp. 45–60.